

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/187479,TEKST-AUDIO-23-lata-temu-rozpoczal-dzialalnosc-I-PN.html>
12.03.2026, 11:11

[TEKST + AUDIO] 23 lata temu rozpoczął działalność IPN

30 czerwca 2000 r. prof. Leon Kieres, wybrany na stanowisko prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, złożył przed sejmem ślubowanie i tym samym objął urząd. Datę tę uznaje się za faktyczny początek istnienia IPN.

Po transformacji ustrojowej 1989 r. Polacy jeszcze długo musieli czekać na otwarcie archiwów komunistycznych tajnych służb. Postulat ten doczekał się spełnienia dopiero w Sejmie RP trzeciej kadencji (1997–2001). 19 stycznia 1999 r. weszła w życie ustawa o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Stało się to możliwe dzięki przełamaniu prezydenckiego weta Aleksandra Kwaśniewskiego.

Początki nie były łatwe. Prawie półtora roku trwały poszukiwania takiego kandydata na Prezesa IPN, który zyskałby poparcie odpowiedniej większości ówczesnych posłów i senatorów. Jeszcze dłużej trwał proces przejmowania przez Instytut materiałów przechowywanych dotąd przez tajne służby i inne instytucje.

Archiwum IPN, którego zasób liczy obecnie prawie 93 kilometry akt, bywa nazywane sercem Instytutu. Gromadzi i udostępnia, coraz częściej w formie cyfrowej, „dokumenty zbrodni z lat 1917–1990” oraz – jak czytamy w ustawie – „dokumenty [...] dotyczące losów Narodu Polskiego w latach 1939–1990”.

Instytut Pamięci Narodowej nie bez powodu jest dziś uważany za jeden z filarów polskiej polityki pamięci. Prócz funkcji archiwalnych realizuje też liczne inne zadania: prokuratorskie, lustracyjne, badawcze, edukacyjne, komemoratywne czy poszukiwawcze. Okazją do zaprezentowania pełnej palety tych działań był niedawny Kongres Pamięci Narodowej, zorganizowany w dniach 13–15 kwietnia 2023 r. na stadionie PGE Narodowym w Warszawie.

Główna siedziba IPN mieści się w Warszawie przy ul. Janusza Kurtyki 1. Instytut ma też jedenaście oddziałów i siedem delegatur w całej Polsce.

Od 23 lipca 2021 r. prezesem Instytutu Pamięci Narodowej jest [dr Karol Nawrocki](#). Jego poprzednikami byli wybrani przez parlament: wspomniany [prof. Leon Kieres](#) (2000–2005), zmarły tragicznie w katastrofie smoleńskiej [dr hab. Janusz Kurtyka](#) (2005–2010), [dr Łukasz Kamiński](#) (2011–2016) i [dr Jarosław Szarek](#) (2016–2021). Ponadto w latach 2010–2011 obowiązkami prezesa IPN pełnił [dr Franciszek Gryciuk](#).

Pierwszą dekadę działalności Instytutu podsumowuje publikacja *Kronika. 10 lat IPN* pod redakcją Doroty Koczwańskiej-Kality (Warszawa 2010).

Szczegółowe informacje o działalności IPN w poszczególnych latach można znaleźć na stronie:

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/o-ipn/informacje-o-dzialalnosc>

Polecamy Państwu także ubiegłoroczny spot przybliżający misję IPN:

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/162356,21-lat-IPN-w-5-minut-misja-i-dzialalnosc-Instytutu-Pamieci-Narodowej-w-spocie-Bi.html>

PLIKI DO POBRANIA

[dr Piotr Gontarczyk o powołaniu prof. Leona Kieresa na prezesa IPN \(mp3, 6.55 MB\) 29.06.2023 08:00](#)

[dr Piotr Gontarczyk o powołaniu prof. Leona Kieresa na prezesa IPN \(wav, 52.39 MB\) 29.06.2023 08:00](#)